

Deželni zbor goriški in slovenski poslanci. — Z ozirom na razprave v raznih časopisih, naj bi slovenski poslanci goriški zopet šli v deželni zbor, so ti imeli posvetovanje in so sklenili, da še ni nobenega vzroka, da bi opustili abstinenco, katero so bili začeli ker jim italijanska večina v nekaterih, za Slovence jako važnih vprašanjih ni hotela ugoditi. Slovenski poslanci goriški bodo torej nadaljevali abstinenco.

Nagodba — Razprava o nagodbenih predlogih teče v pododsekih nepričakovano dobro. Najvažnejša predloga, ki stvarjata takorekoč bistvo cele nagodbe, sta v dotičnih pododsekih rešena in sta bila sprejeta z glasovi desničarskih poslancev. To sta predlogi o trgovinski in carinski pogodbi ter o banki in o valutni regulaciji. Nemški opozicijonalcji so zahtevali, naj se v trgovinsko in carinsko pogodbo sprejme določba, da stopi pogodba v veljavo le če se kvota za Ogersko zviša. Na ta način so hoteli preprečiti eventuelno izven parlamentarno uveljavljanje nagodbe, a desničarski poslanci so to z ozirom na splošni državni interes preprečili. Dasi bi bili sicer sami radi glasovali za predlog, so ga odklonili, ker bi mogel ustvariti novo in težko premagljivo odiro obnovitvi nagodbe in s tem ohraniti dualizma. Občno mnenje je, da vzlic nadaljevanju razprav v odseku bo morala vlada zahtevati, naj se dovoli nov nagodbeni provizorij.

Ogerska. — Opozicija nadaljuje z obstrukcijo in je doslej res preprečila, da se zbornica še ni mogla baviti z nagodbo. V to svrhu so nekaj časa predlagali tajne seje, pa so to opustili in skušajo z interpelacijami in z nujnimi predlogi preprečiti razpravo o nagodbi. Pristaši vlade so vsled tega začeli veliko agitacijo proti opoziciji, a upanja ni dosti, da bi ta hotela odnehati in se bo morala najbrž vlada ukloniti in se odločiti, da omogoči samostojno uredbo razmerja mej Ogersko in Cislitvansko.

Angleška. — Navzlic temu, da se je konflikt mej Francijo in mej Angleško zaradi Fašode poravnal, nadaljuje Angleška neutrudno z oboroževanjem. Mobilizovala je že velik del svojega brodogradništva in tudi ostalo vojsko mobilizuje. Nekateri sicer menijo, da s tem ne namerava drugega kakor popraviti prejšnje zamude, ker je angleška vojska neprimerno slaba. Toda velika večina evropskega časopisja je mnenja, da se Angleška pripravlja na to, da si prilasti protektorat nad Egiptom.

Vlada in Italijani. — Člani italijanskega kluba so se zadnjič v državnem zboru vladi hudo zamerili. Pri glasovanju o predlogu, naj se ministerstvo obtoži radi izdajanja cesarskih naredb na podlagi § 14., so nekateri člani italijanskega kluba pred glasovanjem zapustili zbornico, drugi pa so jo potegnili z nemškimi opozicijonalcji ter glasovali za obtožbo Thunovega ministerstva, dasi vlada Lahe na vse možne načine ščiti in podpira v njih prizadevanju proti slovanskemu narodu na Primorskem.

Kreta. — Turki so končno zapustili Kreto. V Carigradu so prav do zadnjega upali, da se jim posreči dobiti dovoljenje, imeti vsaj majhno garnizijo na Kreti, a evropske velesile niti toliko niso dovolile, ampak so zahtevale, da morajo turški vojaki in turški uradniki do 15. novembra zapustiti Kreto. To se je tudi zgodilo. Tekom prihodnjih dnij pride princ-guverner Jurij na Kreto in prevzame vlado.

Razoroževalni predlog ruskega carja. Poroča se, da ruski car ne misli predlagati, naj se odpravijo stalne vojske, nego da le želi, naj se prepreči novo nalaganje bremen. Najprej bodo carjevi pooblaščeneci skušali doseči, da se ustavijo ali omeje nove zahteve za vojno, dalje omejitev vporabe razstrelivnih snovij in končno bodo delali na to, da se ugodno reši vprašanje, kako preprečiti prenapeto napoved vojske ter omogočiti posredovanje nevtralnih velesil, ki bi največkrat dovedlo do tega, da se preporno vprašanje reši brez vojske.

Združene države severnoameriške. Minoli teden so se v Združenih državah vršile volitve v reprezentantno zbornico, kakor tam imenujejo poslansko zbornico. Volitve se vrše vsaki dve leti in izvolijo prebivalci vseh držav 357 zastopnikov. Zadnje splošne volitve so se vršile l. 1896., ko je bil tudi izvoljen predsednik Mac Kinley. Tudi pri letošnjih volitvah so zmagali republikanci, to je stranka velikih kapitalistov, dočim je njim nasprotna demokratčna stranka propadla, če tudi je pridobila nekaj mandatov več, kakor jih je imela.

O razširjenju pravne izvedenosti med rokodelci.

Vednostno polje je dandanes tako neizmerno veliko da si tudi najmarljivejši in najnadarjenejši človek ne more pridobiti znanja vsega, kar se more imenovati vednost. Nova razkritja in nove iznajdbe so splošne vednosti silno razširile in vsled tega se sedaj od vsacega posameznika veliko več zahteva, kakor kdaj poprej.

Ker je popolnoma nemogoče, da bi človek mogel vse vedeti, nastane vprašanje: Kaj mora človek vedeti?

V našem slučaju se glasi to vprašanje nekoliko drugače, namreč: Kaj mora vedeti vsak rokodelc, da se obvaruje škode, katera mu sicer preti pri vsakem koraku?

No, tudi rokodelcu je treba marsikaj tega vedeti in znati, kar ne spada neposredno in brezpogojno k njegovemu obrtu, a brčas mu ni ničesar tako neobhodno potrebno, kakor necega povprečnega znanja o pravnih zadevah.

A kako žalostno in kako revno je navadno to pravno znanje mej rokodelci. Lahko se reče, da se devetim desetinkam naših rokodelcev niti ne sanja ne, kaj določajo zakoni, tudi če se ti zakoni nanašajo na najvažnejša rokodelčeva opravila, da, na rokodelstvo samo. Koliko dobrih in poštenih rokodelcev se ima samo in jedino svoji nevednosti v pravnih stvareh zahvaliti, da so prišli ob vse in da je bila naposled beraška palica njihova jedina opora.

Kaj je temu vzrok in kako bi se dalo to predrugačiti, o tem naj povemo nekoliko besed v naslednjih vrsticah.

Predočimo si pred vsem na krato pot izomike, po kateri stopa malone vsak obrtnik, katere koli stroke. Rokodelski naraščaj se rekrutira samo iz onih slojev, katerih božja previdnost ni obdarila s posvetnim blagom. Stariši navadno živijo v skromnih, da že ne rečemo v revnih razmerah. Čim zvrši rokodelstvu namenjeni sin ljudsko šolo ali, bolje rečeno, čim doseže starost, ko mu ni treba obiskovati šole, ga izroče stariši kakemu rokodelskemu mojstru, da dečka izuči.

Deček postane vajenec. Ali pri izbiranju mojstra niso odločevali ozir na ugled in na sposobnost mojstra, ampak stariši so se najprej ozrli mej sorodniki in mej

znanci, a če tam niso dobili mojstra, izročili so sina tistemu mojstru, kateri je ravno potreboval kacega vajenca.

Denimo, da jim je bila sreča mila in da je njihov sin prišel v roke vestnemu in poštenemu mojstru. Pri tem se je deček v svoji stroki dobro in temeljito izučil, postal je izvrsten krojaški, čevljarski, mizarski, urarski — ali kar si se že bodi — pomočnik.

Komaj doseže to, ga zadene dolžnost, da mora „cesarju služiti“, to se pravi, da mora postati vojak.

Denimo, da ima tudi pri vojaki srečo in da mu po nekaterih mesecih dajo priliko, zamenjati puško z rokodelskim orodjem in delati za 6 kr. na dan visokemu cesarju sedla in čevlje, tako da svojega obrta ne pozabi katere sreče pa so le malokateri rokodelci deležni, kar za neke vrste obrtnikov erar sploh nima posla.

Po dovršenem službovanju, ko je mladi mož že star 23 ali 24 let, išče seveda najprej dela in zaslužka v svoji stroki. Nekateri ga dobi in postane zopet pomočnik, dočim se drugi poizgube kot dninarji, služabniki, železničarji itd.

Pomočnik se v nekaterih letih naveliča neprestanega trdega dela in skromnega zaslužka. Želi postati sam svoj gospodar, želi, olajšati si delo in bolje živeti. Morda ima nevesto, ki premore nekaj dote, ali dobi sam kaj denarja, iz kratka, pomočnik se oženi in postane mojster.

To je navadna pot izomike vseh rokodelcev. Najti je sicer tudi izjeme, ali te ne pridejo v poštev, navadno se zgodi tako, kakor smo popisali.

Mladi mojster je v svojem rokodelstvu dobro izurjen, tudi pisati, brati in računati zna dobro in zna tudi še nekaj več, če ni obiskal obrtne nadaljevalne šole na ljubljanski realki, ali ravno v sebi zakonov, o pravnih zadevah, ga ni nihče podučil. Mrcvarili so ga z grško zgodovino in z zemljepisjem kitajske in Brazilje, naučili so ga imena različnih cesarjev, kraljev in vojskovodij, toda da bi se bil seznanil z jedno najvažnejših potreb praktičnega življenja, na to ni nihče mislil.

„Kaj pa treba rokodelcu vedeti o zakonu in o pravnih zadevah sploh; če je pošten človek, izhajal bo brez tega, če pa se mu že kaj primeri, da ima opraviti s sodiščem, si lahko najame odvokata.“ Tako modrujejo ljudje in ni jim tega nazora pregnati.

Mladi mojster se trudi pošteno, da se preživi. Toda časih se primeri, da ni zaslužka, ali se primeri kaka nesreča, ali kar si bodi. Možu zmanka denarja a prav tedaj se mu predloži menica. naj jo plača, prva menica, katero je podpisal, prva, katero je sploh kdaj videl. Mojster vsled slabih časov ali iz kacega družega vzroka ni mogel dobljenega blaga določeni dan plačati. Prosil je odloga in liferant ter upnik mu ga je dovolil ter samo zahteval, naj mu dolžnik podpiše menico. Upnik je rekel da denar potrebuje, da ima sam kaj plačati, a namesto denarja da hoče založiti dolžnikovo menico, ni pa povedal mojstru-dolžniku, čigar neizkušnost in neizvedenost v pravnih zadevah je dobro opazil, da menične tožbe prouzroče eksekucijo že v treh dneh.

Mislino sedaj dalje. Mislino si, da mladi mojster od svojih malomarnih dolžnikov ni zamogel pravočasno iztirjati, kar je potreboval za plačilo menice. Prišla je menična tožba. Upnik neče ali pa tudi ne more imeti obzirov — in vsa eksistenca mladega delavnega, štedljivega mojstra je v nevarnosti, če ne takoj uničena.

Kolikokrat se je že primerila, da je prva menična tožba s svojimi posledicami podrla samostalnost mladega rokodelca, kolikokrat se je že primerilo, da je mlad mojster nekaj tednov po eksekuciji zopet delal kot priprost pomočnik, samo da je sedaj slabše živel, kakor poprej, ker je imel skrbeti tudi za rodbino. (Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Živinozdravska črtica

Pri kravah se pogostoma primeri, da se ne iztrebijo o pravem času. Če se je to enkrat primerilo, se primeri rado večkrat. Pri kravah je ta zadržek najmanj nevaren, če se iztreba le ne zadrži nad 10 do 14 dnij. Ako zaostane pet ali šest tednov ali celo tri do štiri mesece, začne živina očitno hirati, pride ob mleko, neče jesti in časih jo stresa mrzlica, časih pa jo kuha vročina. Pri vsaki drugi živini je zadržanje iztrebe veliko poprej nevarno, kjer gnjenje iztrebe spridi kri, v kateri so žile srkalnice pripeljale gnilad. Potem se začne brž gnilobna mrzlica ali tresljika (mačuh), živina hira in medli, časih jo začne vsled razdraženih čutnic tudi krč lomiti in ta pahne maternico ven ter napravi trud.

Kako se odpravi zaostala iztreba? Odpravlja se po različnosti vzrokov, ki jo zadržujejo. Vzroki zadržanja utegnejo biti: ali

1. če je povitica z maternico preveč zarašena, kar se posebno pri gobah kravje povitice rado zgodi, katere se čestokrat premočno sprimejo z gobami telečnikovimi;
2. če je krč zaprl maternično ustje, da iztreba, čeravno ločena, ne more venkaj,
3. če so zaradi slabosti starke popolnoma prenehali tisti porodni popadki, ki spravljajo iztrebo ven.

Če se je zdravnik zanesljivo prepričal, da družega ni, kakor da je povitica pri kobili ali da so gobe pri kravi in pri ovci preveč zarašene z gobami maternice, se pomaga tako, da se z roko loči, kar je preveč skupaj zarašenega. V ta namen seže pomočnik s pooljeno roko in na prstih porezanimi nohtovi v maternico in skuša prirašene povitične dele ali gobe rahlo in počasi ločiti, ne sme jih pa s silo narazen trgati, da se ne poškoduje maternice. Ko zdravnik na ta način z eno roko v maternici ravna, vleče z drugo roko za popkovino, da se tako spravi iztreba iz starke. Pri kobili je treba povitico krog in krog ločiti od maternice, pri kravi in ovci pa se ločijo le povitične gobe od gob maternice.

Kadar je to opravljeno, naj se z maternično klistiro brizglja nekoliko mlačne vode v maternico, da se

žave in rezidenca cesarjeva neizmernih koristij, katere mu nalagajo rečene okoliščine. Dunaj je v zadnjem času opetovano dokazal, da je slovanskim narodom, torej večini avstrijske države skrajno sovražen in da je pod vodstvom svojega župana dr. Luegerja popolnoma prestopil v tabor nemških nacionalcev. Najbolje je to pokazal s podporo, katero je dovolil društvu.

«Südmark» Mesto, ki tako eklatantno kaže svoje sovraštvo do nenemških narodov, ni vredno, da bi bilo središče cele monarhije in zato mora biti naš klic: Proč od Dunaja.

— Vojni minister Krieghammer je vsled svojega postopanja v dveh delikatnih zadevah postal nemogoč in je podal ostavko, katero cesar gotovo sprejme. Prvo hibo je storil Krieghammer s tem, da je cesarjevi odločbi glede odstranitve Hentzijevega spomenika dodal dostavek, kateri je Madjare silno razljutil, drugo hibo pa je storil s tem, da je ukazal kaznovati stotnika Wiesnerja, ker je ta na nekih kontrolnih shodih odredil, da naj mu rezervniki molče izroče pase, s čimur je hotel preprečiti neljube prizore radi zglaševanja v češkem jeziku. Mi smo pred kratkim dokazali, da je zahteva, da bi se morali rezervisti oglašati v nemškem jeziku, popolnoma nezakonita in prav vsled tega pravnega stališča hočejo slovanski poslanci izvajati vse konsekvence proti vojnemu ministru. Krieghammer je menda spoznal, da mu v oči-gled nasprotstva obeh parlamentov ni več obstanka in je vsled tega podal ostavko.

Ogerska. — V madjarskem parlamentu so zavladale jako napete razmere in lahko se zgodi, da nastane velika parlamentarna, ministerska ali celo ustavna kriza. Opozicija je začela najbrezobširnejši boj v prvi vrsti proti Banffiju, v drugi vrsti pa proti nagodbi sploh ter je z obstrukcijo dosegla, da zbornica že več tednov ne more ničesar delati. O posvetovanju o nagodbi sploh ni govora. Banffij je poskusil pomiriti opozicijo s tem, da je izposloval pri cesarju odredbo, vsled katere se premesti spomenik generala Hentzija, kateri spomenik je Madjarom od nekdaj trn v peti. Vojni minister je cesarjevo odredbo na tako nesrečen način razglasil, da je raztogotil vse madjarske kroge. Opozicija je to porabila za boj proti ministerstvu. V tem boju je domobranski minister Fejervary razžalil opozicijo, kar je prouzročilo silne rabuke v zbornici. Opozicija je tako razgrajala, da je moral predsednik sedemkrat pretrgati sejo in jo naposled zaključiti. Drugi dan je Fejervary sicer preklical svoje besede, a ljudstvo je bilo že tako razburjeno, da so se na raznih mestih primerili velikanski izgredi, katere je zamogla policija le z naporom vseh sil zadušiti in pri katerih je bilo več oseb ranjenih. Ponekod so se primerile kar male bitke. Položaj se je vsled tega jako poostril in ker ogerska ustava ne pozna § 14., državnozborski pravilnik pa ne konca debate, se občno sodi, da bo Banffij primoran odstopiti.

Italija. — si je bila z zvezo z Nemčijo naložila velikanskih bremen v vojaške namene, a s tem, da je Francija njenim pridelkom zaprla mejo, izgubila je najvažnejši vir svojih dohodkov. Italija je izgubila glavni trg za svoje pridelke, zlasti za vino, katerega je prej prodala vsako leto tri milijone hektolitrov na Francosko, in vsled tega je nastala tako nevarna agrarna kriza, da se je Italija samo z naporom vseh svojih sil ubranila pretečega jej bankerota. Kaj je sedaj prouzročilo, da se je Francija takorekoč usmilila ruinirane Italije, tega ni možno z gotovostjo povedati. Nekoliko so pač uplivali trgovinski oziri, zlasti oziri na francosko industrijo, a v prvi vrsti so bili pač merodajni politični nagibi. Francoski in italijanski listi pravijo, da bode imela pogodba važnih političnih posledic, česar ni drugače tolmačiti, kakor da nastanejo mej Francijo in Italijo prijateljske razmere, v katerem slučaju bi Italija pač ne moglo več ostati v trozvezi.

Italija in Francija. — Po daljših pogajanjih mej italijansko in mej francosko vlado je bila te dni mej tema dvema

državama sklenjena trgovinska pogodba, vsled katere se konča trgovinski in carinski boj mej njima ki je trajal celih petnajst let. Ta boj je prouzročila Crispijeva zunanja politika, v prvi vrsti pogodba katero sta sklenili Nemčija in Italija in v drugi vrsti trozveza.

Obrtnija.

O razširjenju pravne izvedenosti med rokodelci.

(Konec.)

V predidčem delu tega članka smo podali iz življenja vzeto sliko. Vsakdo je že kaj tacega ali kaj podobnega doživel. Glavni vzrok v tej sliki opisani nesreči je bil ta, da mladi obrtnik ni imel nikakega pojma o meničnem pravu. Izvedel je prepozno, da proti meničnim tožbam ni ugovora. Ako bi bil dal upniku navadno dolžno pismo, bi ne bil prišel v tako nevarnost. Če bi bila tudi prišla tožba, bi imel še vedno dosti časa, si pomoči kakorkoli ali drugod dobiti kredit in se tako rešiti, tako pa ne. Iz tega sledi dvoje: rokodelec naj sploh nikdar ne podpiše menice, ako pa že to stori, mora imeti najzaneslivejšo gotovost, da bo zamogel menico tisti dan plačati, ko zapade. In dalje: Rokodelec si naj na vsak način pridobi neko mero pravnega znanja, še predno začne delati na svojo roko.

Ako dandanes obrtnik o pravnih zadevah kaj ve, so to k večjemu nekateri paragrafi obrtnega zakona, navadno le določbe o vajencih in o nedeljskem počitku ter o dokazu osposobljenosti. O drugih zakonih se mu največkrat sploh nič ne sanja. Slišal je morda tudi, da obstoji civilno pravdni red, konkurzni red, trgovski in menični zakon, ali mislil je vedno, da to njega vse nič ne briga, da se to ne tiče njegovega rokodelstva, sicer pa, če bi že imel kake take opravke, da se itak obrne do odvetnika. To stališče je popolnoma napačno in rokodelcu na veliko škodo. O tem menda ni več dvoma in zato je odgovoriti na vprašanje: kako si more rokodelec pridobiti potrebnega pravnega znanja?

Odgovor je težak. Bržčas poreče vsakdo, naj se v obrtnih nadaljevalnih šolah uči tudi kar treba pravnih rečij. Dobro! Ali kako naj mlad človek razume zakon? Pri Slovencih je uvaževati, da sploh nimamo še na slovenski jezik preloženih zakonov, ali tistemu, ki zna nemški, je sila težavno, zakone v tej čudni pravniški nemščini razumeti. Že navadnih sodb in njih utemeljevanja skoro ne razume, kdor ni na visokih šolah študiral pravo-slovja, zakonov pa človek z navadno omiko sploh ne pojmi. Zakoni so taki, da jih rokodelec ne more razumeti, a vender velja zanj določba, da izgovor in opravičba, jaz zakona ne poznam, pred sodnikom ne velja.

Ako država kaj tacega zahteva, potem je njena prokleta dolžnost, da seznani državljane z vsebino teh zakonov. Skrbeti bi morala za to prav takisto, kakor

skrbi, da se nauči mladina čitati in pisati. Že v ljudskih in v drugih šolah bi se morala mladina seznaniti s temeljnimi določbami pravnih uredb in odredb, morala bi se poučiti, kaj je prav, kaj je pravo in kaj morala, kaj krivda in kaj kazen, kaj je zadolžnica in kaj menica, kaj je civilni pravdni red in kaj je kazenski pravdni red, kaj je fizična, kaj je juristična oseba itd.

Čuli so se tekom časa že najrazličnejši nasveti, kako širše sloje ljudstva sosebno pa rokodelce seznaniti z zakoni in jih poučiti o najpotrebnejših zakonskih in pravnih zadevah. Nasvetovali so se posebni ljudstvu primerni spisi, predavanja o pravnih zadevah v zadrugah in v društvih itd. itd. a storilo se ni ničesar. Sicer pa bi s tem ne bilo dosti pomagano. Kakor mora vsakdo prej črke poznati, predno začne brati, prav tako bi tudi poučni spisi in pravdoznanska predavanja imela šele potem kaj pomena, ako bi ljudstvo že poznalo temeljna pojme. Ti se morajo mladini v cepiti že v šoli in zato je naše mnenje, da takisto, kakor uči šola mladino čitati in pisati, računstva in prirodoznanstva, bi jo moralo poučevati tudi o temeljnih pravnih stvareh in tako vstvariti podlago, na kateri bi se dalo potem s poljudnimi spisi in predavanji zidati.

Kmetijstvo.

Živinozdravska črtica

(Konec.)

Pri težavnih porodih se včasih poškodujejo nekateri deli spolovil. Majhne rane, četudi živino bole, so brez nevarnosti in se lahko ozdravijo, ali se čista mrzla voda v spolovila brizglja, ali se še pridene vodi nekaj kapelj arnične tinkture.

Ako pa so notranji deli zelo poškodovani, je nevarnost že večja in živina lahko celo pogine, če po vnetu snet ritisne ali če nastane velik krvotok.

Z večjimi ranami se ravna ravno tako, kakor z manjšimi, samo hudo vnetje tolažiti se z notranjimi zdravili na pr., da se živini mej pijačo daje solitarja, dalje če sama noče piti, da se ji tako vodo trikrat na dan siloma vliva.

Če se z ranami pametno ravna, se največkrat zacelijo in se živina zopet obreji.

Po težavnem porodu in zlasti po prehlajenju se časih vname maternica. Znamenja njene vnetosti so: živina je zelo občutljiva na križu, če se nanj pritisne, zaradi bolečin je nepokojna, onamnica je rudeča, vroča in bolj suha, živina se napenja in večkrat stoka, zadnji del ji omahuje, kakor da je mrtvouden, časih jo pretresa mraz, da se dlaka po hrbtu ščetini, večji del pa jo kuha vročnica, zato je tudi gobec bolj vroč, sapa gorkeji, ušesa so kmalu vroča, kmalu mrzla, živini se ne poljubi jesti in vime je bolj prazno.

Ta bolezen je vselej nevarna, ker se lahko primer da se vnetje premeni v smrtni snet ali pa v dolgotrajno gnojenje. Če živina tudi ne pogine, postane po hudi bolni največ v začetku tako, da ima poklicani zdravnik opraviti z vnetjem.

Po težavnih porodih, kadar se je živina zelo napenjala, se prikaže časih maternica s svojo notranjo stranjo zunaj sramnice ali pa popolnoma ven pade. To se imenuje trut. Prepadla maternica se rada vname, kakor stopi na zrak.

Kako se primeri trut, zamore razumeti le oni, ki ve, da je maternica privezana po vezkih, ki jo drže v vjeni legi. Če so se vezi tako raztegnile, da ohlapnejo ali da se celo pretrgajo, stopi maternica ven, kakor na priliko podeleka klobuče štule.

Pri trutu je vselej treba zdravnikove pomoči. Skušnje poslednega časa se te-le najbolj potrdile. Od prepadle maternice se najpoprej loči iztreba, če se ni že sama ločila; potem se očisti v mlačni vodi, če se je na tleh kaj pomazalo, na to pa se položi v škaf z mlačno vodo, v kateri smo dali 28 dekagramov drobno zmletga surovega galuna. V ti galunovi vodi se koplje telečnik, kateri se s svojimi gobami vred po tej kopeli že večidel v četrto ure in včasih še poprej tako skrči, ga skoraj sam smukne notri in tudi več ven ne pade. Navadno je krava v dveh dneh popolnoma zdrava.

Živina, katero je zadela ta nesreča, se mora potem ko se je maternica nazaj spravila, vselej z zadnjima nogama na višjo steljo postaviti, ker maternica ne sili tako ven, kakor če živina zadaj na vzdol stoji. Pripomniti je tudi, da naj se s prepadlo maternico vselej rahlo in mehko ravna, da se ne otisne in po stisku ne vname.

Če bi pri vsem tem maternica ne hotela notri ostati je treba, da se preveže sramnica.

Kako pa se potisne maternica nazaj? Odgovor na to vprašanje se glasi:

S poljeno pestje ali s pooljenim kegljem se potisne ravno na sredi nazaj in potem se še nekaj časa roka ali kegelj notri drži. Nekateri — namesto prereze — sramnico tudi zašijejo, kadar je trut nazaj spravljen bil — ali dostikrat se primeri, da šivi ne drže in da se vse skupaj raztrga, kadar se živina napre.

Če je živina pokojna postala in se ne napenja več, ni treba, da bi imela sramnico več kakor dva ali tri dni prevezano. Če je pa nepokojna, se mora preveza časih še do 14 dnij pustiti. Živina naj, dokler ima pre-rezo čez sramnico, z zadnjim koncem vedno višje stoji. Mrzli obkladki čež križ ji dobro store.

Ako pa prepadle maternice na noben način ne moremo nazaj spraviti in se vidi, da je deloma že snetjava ali raztrgana ali sicer neozdravljivi del odrezati.

To je pa težavno in tudi nevarno in se sme le takrat poskusiti, ko je gospodarju sila veliko na živini ležeče.

V ta namen se položi ali postavi in zveže živina tako, da se ne more med rezanjem premakniti, potem